

**ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ**

**« ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ: ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΞΗ »
(2003-2008)**

Επιστημονικός Υπεύθυνος:

Άννα Ταμπάκη, Καθηγήτρια

Επιστημονική Επιτροπή:

Βάλτερ Πούχνερ, Καθηγητής, Πρόεδρος ΤΘΣ

Σπύρος Α. Ευαγγελάτος, Ομότιμος Καθηγητής ΤΘΣ

Χρυσόθεμις Σταματοπούλου-Βασιλάκου, Αναπλ. Καθηγήτρια

Ιωσήφ Βιβιλάκης, Αναπλ. Καθηγητής, Επιστημ. Υπεύθυνος ΕΤΠΑ

Κωνσταντίζα Γεωργακάκη, Επικ. Καθηγήτρια

Ευανθία Στιβανάκη, Επικ. Καθηγήτρια

Άννα Καρακατσούλη, Επικ. Καθηγήτρια

Γιώργος Πεφάνης, Επικ. Καθηγητής

Ειδική Γραμματειακή Υποστήριξη:

Αλεξία Αλτουβά, δρ. θεατρολογίας ΤΘΣ

ΕΚΘΕΣΗ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ & ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Αρχικός εγκεκριμένος προϋπολογισμός: 196.000,00 € από το Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) και **63.500,00 €** από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ). Το ΠΑΠΣ του ΤΘΣ άρχισε να εφαρμόζεται από το χειμερινό εξάμηνο του ακαδημαϊκού έτους 2003-2004 και οι δράσεις του όφειλαν να ολοκληρωθούν κατά το ακαδημαϊκό έτος 2005-2006.

Ελέκταση Προγράμματος Αναμόρφωσης Προπτυχιακών Σπουδών (Χρονική διάρκεια : 1 Ιαν. 2007 – 31 Αυγ. 2008). **Προϋπολογισμός: 63.500,00 €.**

ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

ΠΕΔΙΑ ΔΡΑΣΗΣ: Το Πρόγραμμα Αναμόρφωσης Προπτυχιακών Σπουδών του ΤΘΣ έθεσε ως στόχους και ώριμα αιτήματα, τα οποία διατυπώθηκαν μετά από μακρά επεξεργασία και ανταλλαγή απόψεων με τα μέλη ΔΕΠ και τους φοιτητές:

1. την αναπροσαρμογή - αναδιάρθρωση και τον εκσυγχρονισμό του προγράμματος σπουδών με απώτερο στόχο την **πilotική** διάρθρωση **δύο** βασικών **κατευθύνσεων**:

α. της **θεωρητικής-θεατρολογικής** και της εισαγωγής, με την ενίσχυση του σεμιναριακού χαρακτήρα των μαθημάτων, στην **επιστήμη του θεάτρου**, προβάλλοντας τη χρησιμότητα της διεπιστημονικής προσέγγισης.

β. της **εφαρμοσμένης δραματολογίας** και της μύησης στην τέχνη του θεάματος, καθώς και την **ανάλυση** και **οργάνωση** μιας θεατρικής παράστασης, μέσα από έναν κύκλο εξειδικευμένων εργαστηρίων (σκηνοθεσία, σκηνογραφία, υποκριτική, κ.λπ.).

• Ο βασικός αυτός στόχος ως προς την pilotική αναμόρφωση του προγράμματος σπουδών επετεύχθη με τη μεγαλύτερη δυνατή πληρότητα με την εισαγωγή νέων μαθημάτων, που είτε προσέφεραν τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος (σε μικρότερο ποσοστό), είτε πραγματοποιήθηκαν από ειδικούς επιστήμονες και διακεκριμένους καλλιτέχνες με ανάθεση του Π.Δ. 407 (βλ. εδώ τον αναλυτικό κατάλογο, σ. 6 κ.ε.).

• Ωστόσο, η ολοκλήρωση του Προγράμματος δυσχεραίνει εξαιρετικά, λόγω ελλείψεως σχετικών κονδυλίων, τη συνέχιση των καλλιτεχνικών μαθημάτων, τα οποία και προκάλεσαν τόσο ζωηρό ενδιαφέρον στους φοιτητές. Το ΤΘΣ δεν διαθέτει

επί του παρόντος ειδικό επιστημονικό και διδακτικό προσωπικό εξειδικευμένο σε πτυχές της πρακτικής του θεάτρου και τα μαθήματα πρέπει να καλυφθούν από εξωτερικούς συνεργάτες. Προβλέπεται σταδιακά και σε βάθος χρόνου να λυθεί το πρόβλημα με την προκήρυξη θέσεων στα γνωστικά αυτά αντικείμενα.

2. τη βαθμιαία οργάνωση των μαθημάτων, σεμιναρίων και εργαστηρίων σε **συνεκτικούς και ολοκληρωμένους κύκλους μαθημάτων**, με τρόπο ώστε να αναπτυχθούν μέσα από τη συλλογικότητα, οι δεξιότητες των φοιτητών.

3. τη σταδιακή εξοικείωση των φοιτητών με τις **νέες τεχνολογίες**. Ο στόχος αυτός επετεύχθη με την εισαγωγή και διδασκαλία από εξειδικευμένο προσωπικό **ειδικών μαθημάτων πληροφορικής, τη δημιουργία και λειτουργία εξοπλισμένων χώρων**, την επέκταση των **θέσεων χρηστών Η/Υ**, και την έναρξη χρήσης και βαθμιαίας επέκτασης **ηλεκτρονικών εποπτικών μέσων** στη διδασκαλία.

- Δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στην εξοικείωση με τις νέες τεχνολογίες: εισαγωγή μαθημάτων πληροφορικής στο πρόγραμμα σπουδών και καθιέρωσή τους ως **κατ'επιλογήν υποχρεωτικά** ώστε να ωφεληθεί το σύνολο των φοιτητών, δημιουργία εργαστηρίου πληροφορικής, επέκταση των θέσεων Η/Υ στη βιβλιοθήκη, εκσυγχρονισμός των εποπτικών μέσων στη διδασκαλία· οι περισσότεροι πλέον καθηγητές του Τμήματος χρησιμοποιούν σήμερα ηλεκτρονικά εποπτικά μέσα στη διδασκαλία τους.

4. την ανάπτυξη της **ιστοσελίδας** του ΤΘΣ, τον **εκσυγχρονισμό των υπηρεσιών της γραμματείας** του Τμήματος, την ανάπτυξη **πυλών** ανά θεματική κατηγορία, την πιλοτική προσαρμογή **ηλεκτρονικού εκπαιδευτικού υλικού** και την ενίσχυση του θεσμού της **πολλαπλής βιβλιογραφίας** για τη μαθησιακή πράξη με την εκμετάλλευση των δυνατοτήτων που προσφέρει το διαδίκτυο.

- Καταβλήθηκαν συντονισμένες προσπάθειες ώστε να αναπτυχθεί η ιστοσελίδα του ΤΘΣ (η οποία αναρτήθηκε με τη νέα της καλαίσθητη μορφή πειραματικά τον Απρίλιο του 2006 και βρίσκεται σε στάδιο συνεχούς εμπλουτισμού) και να παρέχεται η δυνατότητα ηλεκτρονικής ενημέρωσης στους φοιτητές (ανάρτηση προγράμματος μαθημάτων και *Οδηγού σπουδών*, προγράμματος εξεταστικής, βιβλιογραφίας, εκδηλώσεων, κ.ά.) και πρόσβασης σε υπηρεσίες Web.

- Τα αποτελέσματα υπήρξαν ικανοποιητικά, ευκαταίω, ωστόσο θα ήταν να είχε το Τμήμα στο άμεσο μέλλον κονδύλια και ειδικό προσωπικό υποστήριξης για να ολοκληρωθεί η αρχική πρόταση με περισσότερες εφαρμογές ηλεκτρονικού εκπαιδευτικού υλικού.

5. την **πρόσκληση ειδικών επιστημόνων και καλλιτεχνών εγνωσμένου κύρους** και τη **διοργάνωση ειδικών κύκλων διαλέξεων, Ημερίδων**, ειδικών θεματικών **Συμποσίων και Συνεδρίων**.

- Κατά την περίοδο που λειτούργησε στο Πρόγραμμα Αναμόρφωσης και με την υποστήριξή του, διοργανώθηκε πλειάδα καλλιτεχνικών και επιστημονικών γεγονότων στο ΤΘΣ (πανελληνίων και διεθνών, με κορύφωση το Α' Διεθνές Συνέδριο *Θέατρο και Θεατρικές Σπουδές στο κατώφλι του 21ου αιώνα / First International Conference Theatre and Theatre Studies in the 21st Century / Premier Congrès International Théâtre et études théâtrales au seuil du 21ème siècle*, με την παρουσία εξεχόντων μελετητών της διεθνούς θεατρολογικής οικογένειας), στα οποία συμμετείχαν ενεργά προπτυχιακοί και μεταπτυχιακοί φοιτητές (βλ. εδώ τον αναλυτικό κατάλογο, σ. 10 κ.ε.)..

Οι θετικές **επιπτώσεις** που προέκυψαν από την αναμόρφωση του προγράμματος σπουδών υπήρξαν πολλαπλές: **διδακτικές, ερευνητικές και εκπαιδευτικές**.

Παρατίθενται οι δράσεις, Πακέτα Εργασίας (Π.Ε.) και αξιολογούνται οι δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν

(Χρονική Διάρκεια: 9/2003 – 8/2008)

ΠΕ.1: «Αναπροσαρμογή - αναδιάρθρωση και εκσυγχρονισμός του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών» / Πιλοτική διάρθρωση **Θεωρητικής – Θεατρολογικής κατεύθυνσης**

- Εισαγωγή, με την ενίσχυση του σεμιναριακού χαρακτήρα των μαθημάτων, στην **επιστήμη του θεάτρου**, Έμφαση στη χρησιμότητα της διεπιστημονικής προσέγγισης (σύγκλιση μεθοδολογιών και κλάδων), με στόχο την ολική και σφαιρική απεικόνιση του θεατρικού φαινομένου.

- Έμφαση στη μεθοδολογία της έρευνας, στους τρόπους προσέλασης των πηγών και συνάμα στην κατανόηση και ερμηνεία του σύνθετου πολιτισμικού πεδίου της μελετώμενης ιστορικής περιόδου. Πλαισίωση των **μαθημάτων κορμού**, για παράδειγμα της **ιστορίας του νεοελληνικού θεάτρου**, της **ιστορίας του ευρωπαϊκού θεάτρου** (βαθμιαία και με ρυθμούς που δεν αναστάτωσαν το υπάρχον Πρόγραμμα Σπουδών) από **σεμινάρια-εργαστήρια**, στα οποία μέσα από ποικίλα ντοκουμέντα-τεκμήρια (με τη βοήθεια των **ηλεκτρονικών πολυμέσων και εικονικών εργαστηρίων**), θα επιχειρείται η ανασύνθεση της κοινωνικής, πνευματικής και καλλιτεχνικής πραγματικότητας της κάθε εποχής.

- Η πιλοτική εφαρμογή των σεμιναρίων-εργαστηρίων, κυρίως στα μαθήματα κορμού της **ιστορίας του νεοελληνικού θεάτρου Α', Β', και Γ'**, που καλύπτουν την περίοδο από την κρητική Αναγέννηση ως το τέλος του 19^{ου} αι. (διδ. Άννα Ταμπάκη, Χρυσ. Βασιλάκου), καθώς και στην **ιστορία του ευρωπαϊκού θεάτρου** (κυρίως στο μεσαιωνικό: διδ. Ιωσήφ Βιβιλάκης) είχε πολύ θετικά αποτελέσματα και οι φοιτητές ανταποκρίθηκαν και έδειξαν ζωηρό ενδιαφέρον.

- Βαθμιαία διεύρυνση του προγράμματος σπουδών με ομάδες μαθημάτων που αφορούν στο **παγκόσμιο θέατρο** (π.χ. σύγχρονο αμερικάνικο θέατρο, θέατρο της Ασίας και της Άπω Ανατολής).

- Αυτό έγινε εφικτό σε μεγάλο βαθμό, όπως προκύπτει και από τους *Οδηγούς Σπουδών* με μαθήματα επιλογής (προσφορά μελών ΔΕΠ του Τμήματος και εξωτερικών συνεργατών).

- Ως μακροπρόθεσμος στόχος τέθηκε η οργάνωση των μαθημάτων, σεμιναρίων και εργαστηρίων με τρόπο ώστε να αποβληθεί η παθητικότητα και να αναπτυχθούν επαρκώς, μέσα από τη συλλογικότητα, οι δεξιότητες των ασκουμένων: ομαδικότητα στην έρευνα, κριτική ικανότητα, δυνατότητα επιλογής, δημιουργικότητα και αυτενέργεια των φοιτητών.

- Στα **πρώτα τέσσερα εξάμηνα (Α'-Δ')** των σπουδών, επιδιώχθηκε η μαθησιακή διαδικασία να συμπληρωθεί με **επισκέψεις-ξεναγήσεις** (ή και ολιγόωρα **φροντιστηριακά μαθήματα**) σε Μουσεία, σε Ερευνητικά Ιδρύματα, σε κρατικούς ή μη πολιτιστικούς και θεατρικούς οργανισμούς, σε βιβλιοθήκες και σε μη κρατικούς πολιτιστικούς φορείς και θεατρικούς οργανισμούς.

Οι επισκέψεις-ξεναγήσεις με φροντιστηριακό χαρακτήρα, που **ήδη εφαρμόζονταν**, με ικανοποιητικά αποτελέσματα, στο ΤΘΣ, επεκτάθηκαν στη μεγαλύτερη δυνατή κλίμακα μαθημάτων.

- Στο πλαίσιο αυτό επίσης διοργανώθηκαν, κατόπιν συνεννοήσεως, και επισκέψεις σε θεατρικούς φορείς, όπου μετά την παράσταση ακολούθησε διεξοδική συζήτηση με τους συντελεστές: π.χ. 30-3-2005, θέατρο «Πορεία» του Δημ. Τάρλου, παράσταση της *Ολεάννας* του Ντ. Μάμετ (συνόδος καθηγ. Άννα Ταμπάκη), Εθνικό θέατρο, Ο

*κύκλος με την κιμωλία του Μπ. Μπρεχτ (συνοδός επίκ. καθηγ. Ευανθία Σπιβανάκη),
Ο Αρχιμάστορας Σόλνες του Ίψεν (συνοδός επίκ. καθηγ. Ευανθία Σπιβανάκη).*

• Διοργανώθηκαν εκπαιδευτικά ταξίδια για την παρακολούθηση παραστάσεων ρεπερτορίου (π.χ. 3 & 4-12-2004, ΔΗΠΕΘΕ Πάτρας για την παράσταση του έργου *Η ψευδουπηρέτρια* του Μαριβώ σε σκηνοθεσία Βασ. Παπαβασιλείου (συνοδός καθηγ. Πλ. Μαυρομούστακος).

• Στα **τέσσερα τελευταία εξάμηνα (Ε'-Η')** των σπουδών, οι φοιτητές προσανατολίστηκαν (κυρίως μέσα από το μάθημα της «Μεθοδολογίας της έρευνας» στην ανάληψη απλών ερευνητικών εργασιών αποδελτίωσης πηγών, όπως είναι ο περιοδικός και ο ημερήσιος τύπος (παραστασιογραφία, κριτική παραστάσεων, παρουσίαση θεατρικών εκδόσεων) και στην **καταχώρηση/αρχειοθέτηση** των στοιχείων σε **βάσεις δεδομένων**, με τη βοήθεια Η/Υ. Επίσης ανέλαβαν εργασίες που έθεταν ως προϋπόθεση τη χρήση **ηλεκτρονικών μέσων**, την **ψηφιοποίηση οπτικών και ηχητικών τεκμηρίων** (φωτογραφίες – video – διαφάνειες κ.λπ).

Νέα Μαθήματα

I. Θεματική ενότητα : «Τέχνες και πολιτισμός»

Προτεινόμενα μαθήματα (ως επιλεγόμενα):

Ιστορία όπερας,
Κύκλος μαθημάτων για τα ΜΜΕ (τύπος, τηλεόραση, ραδιόφωνο, κινηματογράφος),
Παγκόσμιο Θέατρο .

II. Θεματική ενότητα: «Γυναίκα και θέατρο»

Προτεινόμενα μαθήματα (ως επιλεγόμενα):

Ελληνίδες δραματουργοί
Η εικόνα της γυναίκας μέσα στα θεατρικά κείμενα

III. Θεματική ενότητα : «Θεατρική μετάφραση»

Προτεινόμενα μαθήματα (ως επιλεγόμενα):

Ιστορία της μετάφρασης με έμφαση στη θεατρική μετάφραση
Επισκόπηση των μεταφραστικών θεωριών

• Για την εισαγωγή των μαθημάτων στο πρόγραμμα σπουδών και τη διδασκαλία τους, βλ. αναλυτικά τον σχετικό πίνακα, σ. 6 κ.ε.

IV. Θεματική ενότητα: «Σεμινάριο-Εργαστήριο α. Θεατρολογική Έρευνα και Βιβλιογραφία, β. Ελεξεργασία και Έκδοση Κειμένων» (Εκμάθηση του τρόπου προετοιμασίας και έκδοσης κειμένων, φιλολογική, εκδοτική επιμέλεια).

• Για να μην επιβαρυνθεί περαιτέρω το πρόγραμμα σπουδών, το Σεμινάριο-Εργαστήριο εντάχθηκε στο πλαίσιο του υποχρεωτικού μαθήματος «Μεθοδολογία της έρευνας», σε συμφωνία με τη διδάσκουσα (αναπλ. καθηγ. Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου), με μεγάλη ανταπόκριση των φοιτητών.

ΠΕ.2: «Αναπροσαρμογή - αναδιάρθρωση και εκσυγχρονισμός του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών» / Πιλοτική διάρθρωση κατεύθυνσης **Εφαρμοσμένης Δραματολογίας**

• **Εφαρμοσμένη Δραματολογία** και μύηση στην τέχνη του θεάματος, στην **ανάλυση** και **οργάνωση** μιας θεατρικής παράστασης, μέσα από έναν κύκλο εξειδικευμένων εργαστηρίων (σκηνοθεσία, σκηνογραφία, υποκριτική, κ.λπ.). Ιδιαίτερη θέση ενείχαν ζωτικοί τομείς για την ενίσχυση της θεατρικής παιδείας στον τόπο μας, όπως το **θέατρο στην εκπαίδευση**, η **διαχείριση των πολιτιστικών δραστηριοτήτων**, η **δημιουργική γραφή** και η άσκηση στην πρακτική της **θεατρικής μετάφρασης**.

Κύκλος εξειδικευμένων εργαστηρίων:

Α Ενότητα:

- Σκηνοθεσία

- Σκηνογραφία - Ενδυματολογία
- Υποκριτική και Αγωγή λόγου
- Κινησιολογία / Χορός - Χορογραφία

B. Ενότητα:

- Θέατρο και εκπαίδευση,
- Διαχείριση των πολιτιστικών δραστηριοτήτων
- Δημιουργική θεατρική γραφή
- Θεατρική μετάφραση
- Προφορική Ιστορία – Αφηγήσεις Ζωής

• Τα μαθήματα αυτά εντάχθηκαν ως επιλογές στο πρόγραμμα σπουδών και η ανταπόκριση των φοιτητών υπήρξε στις περισσότερες περιπτώσεις ενθουσιώδης. Για την εισαγωγή των μαθημάτων στο πρόγραμμα σπουδών και τη διδασκαλία τους, βλ. αναλυτικά τον σχετικό πίνακα, σ. 6 κ.ε.

Θέατρο και Εκπαίδευση

Παράδειγμα Εφαρμογής: αναλυτική περιγραφή μιας δράσης:

Η εισαγωγή του θεάτρου στην εκπαιδευτική διαδικασία αποτελεί επιτακτική ανάγκη της εποχής. Η διδασκαλία του μαθήματος για να αποφύγει τους ανιαρούς μονολόγους του διδάσκοντος οφείλει να αναζητήσει νέους τρόπους προσέγγισης των μαθητών. Η εισαγωγή των **νέων τεχνολογιών** σ' αυτό το σημείο βοηθά τον μαθητή να έλθει σε επαφή με **ηχητικά και οπτικά τεκμήρια** όχι μόνο του θεάτρου αλλά και της κοινωνίας στην οποία αυτό καλλιεργείται. Έτσι σχηματίζει μια ολοκληρωμένη άποψη για τις καλλιτεχνικές τάσεις που επικράτησαν στο πέρασμα του χρόνου και αποκτά μια **πλήρη θεατρική εμπειρία**, ενώ παράλληλα εξοικειώνεται με το θεατρικό φαινόμενο, την ιστορική του διαδρομή και πρακτική.

Περιγραφή: Σε συνεργασία με το πρόγραμμα «Μελίνα-εκπαίδευση και πολιτισμός» είναι δυνατόν να παραχθεί, όπως το CD-ROM: *Δημόδωρος: μια μέρα στο αρχαίο θέατρο*, **εκπαιδευτικό υλικό** με θέματα (ενδεικτική αναφορά):

- **μια μέρα στο θέατρο Αθηνών το 1840** (ανάκτορα, αθηναϊκή κοινωνία λίγο μετά την ανεξαρτησία, αυτόχθονες-ετερόχθονες, ελληνικό θέατρο-ιταλικό μελόδραμα)
- **μια μέρα στα θέατρα της Αθήνας το 1895** (ανάκτορα, διεύρυνση συνόρων, κοινωνικές ομάδες, ελληνικό θέατρο, γαλλικό θέατρο, ιταλικό θέατρο στην ελληνική πρωτεύουσα, νέες τάσεις: επιθεώρηση, κωμειδύλλιο, σχολικές παραστάσεις).

Και στις δύο περιπτώσεις υπάρχουν **παιχνίδια** όπως:

- Στη διαδρομή για το θέατρο Αθηνών χάθηκε το εισιτήριο της παράστασης. Αναζητήσέ το. Η πορεία περιλαμβάνει τα σημαντικότερα κτήρια της εποχής με σύντομες αναφορές.
- Τοποθέτησε τα θέατρα στο χάρτη της πρωτεύουσας (θέατρο Αθηνών, Δημοτικό θέατρο, παρλίσινα θέατρα)

Παράλληλα είναι δυνατόν να δημιουργηθούν **καρτέλες** με πρόσωπα του πολιτικού και καλλιτεχνικού βίου της εποχής (Όθωνας, Μακρυγιάννης, Θ. Ορφανίδης, Rita Basso, Κ. Κυριακού Αριστίας, εκπρόσωποι των αυτοχθόνων και των ετεροχθόνων για το 1840, Γεώργιος Α', Δ. Κορομηλάς, Α. Ρίζος Ραγκαβής, κ.λπ.), τα οποία αποτελούν τη βάση για αυτοσχεδιασμό ή για σύντομα θεατρικά κείμενα μέσα στη σχολική τάξη.

Τα θέματα που αναφέρονται είναι ενδεικτικά, ενώ μπορεί να υπάρχει υλικό και από το σύγχρονο θέατρο. Οι φοιτητές επιχειρούν να συγκεντρώσουν στοιχεία, να προτείνουν άλλες δραστηριότητες, να θέσουν σε εφαρμογή πιλοτικά με ομάδες μαθητών το πληροφοριακό υλικό και στη συνέχεια με βάση τα συμπεράσματα, που θα προκύψουν να προχωρήσουν στην τελική εφαρμογή.

- Η δράση εντάχθηκε στο πρόγραμμα σπουδών για το ακαδημαϊκό έτος 2004-2005 (διδ. επίκ. καθηγ. Κ. Γεωργακάκη), δεν προκάλεσε ωστόσο το προσδοκώμενο ενδιαφέρον στους φοιτητές και δεν επαναλήφθηκε.

ΠΕ.3: Πιλοτική ολοκληρωμένη δράση:

Διεπιστημονικό - Διαπανεπιστημιακό Εργαστήριο « Όταν οι Τέχνες συνεργάζονται »

[Οργάνωση-Παραγωγή θεατρικής παράστασης]

ΣΚΟΠΟΣ: Με αιχμή την **ολοκλήρωση μιας θεατρικής παράστασης**, σε όλη την κλίμακα των αναγκών της ποικίλης και σύνθετης αυτής δραστηριότητας, συμμετέχουν «**πυρήνες» φοιτητών** που έρχονται σε δημιουργική και μαθησιακή επαφή μεταξύ τους και διδάσκοντες από σχετικά Τμήματα ή Πανεπιστήμια, καθώς και καλλιτέχνες. Οι συμμετέχοντες αντιλαμβάνονται την ολιστικότητα του εγχειρήματος, μαθαίνουν τις παράπλευρες ανάγκες του αντικειμένου και υλοποιούν μια σύνθετη και ολοκληρωμένη δημιουργία.

Κατά την ετήσια (ακαδημαϊκή) διάρκεια του προγράμματος ακολουθούνται **τρεις φάσεις:**

α. θεωρητική - αναλυτική. Εδώ οι μετέχοντες διδάσκονται τη θεωρητική πλευρά του σύνθετου θέματος. Σύμφωνα προς το επιλεγόμενο έργο, αναγκαία είναι η **ιστορική, κοινωνική και αισθητική** του ανάλυση.

β. θεωρία της πρακτικής των τεχνών που πρόκειται να «συνεργαστούν» για να υλοποιήσουν τον συγκεκριμένο στόχο.

γ. πρακτική εφαρμογή - σύνθεση των επιλεγόμενων ιδεών-προτάσεων. Η επιλογή της κεντρικής αισθητικής απόδοσης του θέματος από σκηνής. Η πρακτική εφαρμογή. Η σκηνική υλοποίηση ως το τελικό στάδιο. Βιντεοσκόπηση των φάσεων εκτέλεσης και της τελικής παράστασης.

• Η πιλοτική αυτή δραστηριότητα εντάχθηκε στο πρόγραμμα σπουδών με το μάθημα «Θεατρική Αγωγή Α΄» και «Θεατρική Αγωγή Β΄», Ελετεύχθη ο στόχος της ολιστικής προσέγγισης ενός θεατρικού έργου και οργανώθηκαν παραστάσεις με τη συμμετοχή των φοιτητών: ακαδ. έτος 2004-2005, *Ο Βασιλικός* του Αντ. Μάτεση· ακαδ. έτος 2005-2006 (Ιούλ.2006) *Ερωφίλη* του Γ. Χορτάση (Αμφιθέατρο της Θεολογικής Σχολής), ακαδ. έτος 2006-2007 (Ιούλ. 2007) *Τρωάδες* του Ευριπίδη (Αula της Φιλοσοφικής Σχολής)· ακαδ. έτος 2007-2008 (Ιούλ. 2008) *Φορτουνάτος* του Μ.-Αντ. Φώσκολου (Αula της Φιλοσοφικής Σχολής). Η ανταπόκριση των φοιτητών υπήρξε μεγάλη (το μάθημα παρακολούθησαν κάθε φορά περισσότεροι από σαράντα (40) φοιτητές, ενίοτε δε ξεπέρασαν και τους εξήντα (60)) και το τελικό αποτέλεσμα της δημόσιας παράστασης ικανοποιητικό.

• Στο μάθημα προσκλήθηκαν ως ομιλητές διακεκριμένες προσωπικότητες από τον χώρο της διδακτικής και της πρακτικής του θεάτρου (Άλκηστis Κοντογιάννη, Ξένια Καλογεροπούλου, Άθως Δανέλης, Εύα Κοταμανίδου, Σταμάτης Κραουνάκης, κ.ά.) και οργανώθηκαν «βιωματικά εργαστήρια» για τις τέχνες του θεάματος: κουκλοθέατρο, παραγκιόζης, παραμύθι, σκηνική μουσική.

• Επίσης στο πλαίσιο του μαθήματος πραγματοποιήθηκαν **εκπαιδευτικά ταξίδια/παρεμβάσεις** σε σχολεία της περιφέρειας:

α. 12 με 14-4-2006, εκπαιδευτική παρέμβαση σε ειδικό σχολείο στη Σάμο, και

β. 2 με 6-5-2006, εκπαιδευτική παρέμβαση στο ακριτικό νησί της Αστυπάλαιας. Η παρέμβαση ολοκληρώθηκε με την παρουσίαση ανοιχτών παραστάσεων στην τοπική κοινωνία. Συνεργάστηκαν προπτυχιακοί και μεταπτυχιακοί φοιτητές του ΤΘΣ και ομάδες μαθητών με διάφορες μεθόδους προσέγγισης.

Τα Π.Ε. 1,2 και 3 έχουν συνάφεια και συμπληρωματικότητα, καθώς αποτελούν τμήματα της διαδικασίας αναμόρφωσης του Π.Π.Σ.

Αναλυτικά από το ακαδημαϊκό έτος 2003-2004, προσφέρθηκαν τα εξής νέα μαθήματα

Ακαδημαϊκό έτος 2003-2004

Χειμερινό εξάμηνο & Εαρινό Εξάμηνο

Εισαγωγή στην πληροφορική (διδ. επίκ. καθηγ. Γ. Γυφτοδήμος)

Ακαδημαϊκό έτος 2004-2005

Χειμερινό εξάμηνο

Κατ'επιλογήν υποχρεωτικό

Εισαγωγή στην πληροφορική (διδ. Γ. Γυφτοδήμος)

Επιλεγόμενα

Υποκριτική και αγωγή του λόγου (διδ. Λήδα Τασοπούλου)

Εισαγωγή στα μουσικοθεατρικά ιδιώματα (όπερα, οπερέτα, μιούζικαλ) (διδ. Μ. Αλεξιάδης)

Πολιτισμική διαχείριση και νέες τεχνολογίες (διδ. Κορίνα Πατέλη)

Θέατρο στην εκπαίδευση – Μια μέρα στο θέατρο Μπούκουρα (διδ. Κ. Γεωργακάκη)

«Όταν οι τέχνες συνεργάζονται» (διδ. Ευανθία Στιβανάκη)

Σύγχρονο αμερικάνικο θέατρο (διδ. Νίκη Μιχαλά)

Η συμβολή της σκηνογραφίας στη θεατρική πράξη Α' – Σαίξπηρ, *Μάκβεθ* (διδ. Λαλούλα Χρυσικοπούλου)

Εαρινό εξάμηνο

Κατ'επιλογήν υποχρεωτικό

Εφαρμογή της πληροφορικής στις ανθρωπιστικές επιστήμες (διδ. Γ. Γυφτοδήμος)

Επιλεγόμενα

Σεμινάριο – Προφορική ιστορία και αφηγήσεις ζωής (συντ. Πλ. Μαυρομούστακος)

Κινησιολογία και ιστορία χορού (διδ. Βάσω Μπαρμπούση)

Σεμινάριο επιλογής – Δημιουργική θεατρική γραφή (συντ. Πλ. Μαυρομούστακος)

Όπερα και μουσικό θέατρο στον 2ο αιώνα (διδ. Μ. Αλεξιάδης)

Ζητήματα μετάφρασης του σύγχρονου ευρωπαϊκού θεάτρου (διδ. Χαρά Μπακονικόλα)

Γυναικείες δραματοουργοί στο νεοελληνικό θέατρο (διδ. Βάλτερ Πούχγερ)

Σύγχρονο αμερικάνικο θέατρο – Μπομπ Ουΐλσον (διδ. Νίκη Μιχαλά)

Η συμβολή της σκηνογραφίας στη θεατρική πράξη Β' – Σαίξπηρ, *Βασιλιάς Ληρ* (διδ. Λαλούλα Χρυσικοπούλου)

Ακαδημαϊκό έτος 2005-2006

Χειμερινό εξάμηνο

Κατ'επιλογήν υποχρεωτικά

Εισαγωγή στην πληροφορική (διδ. Γ. Γυφτοδήμος)

Θεατρική Αγωγή' [Όταν οι τέχνες συνεργάζονται] (διδ. Ι. Βιβιάκης, Ευ. Στιβανάκη)

Επιλεγόμενα

Εισαγωγή στα μουσικοθεατρικά ιδιώματα (διδ. Μ. Αλεξιάδης)

Σεμινάριο επιλογής – Προφορική ιστορία και αφηγήσεις ζωής (συντ. Άννα Καρακατσούλη)

Σκηνογραφία-Ενδυματολογία: Λόρκα, *Το σπίτι της Μπερνάρντα Άλμπα* (διδ. Λ.

Χρυσικοπούλου)

Το θέατρο του παραλόγου (διδ. Ν. Μιχαλά)

Εαρινό εξάμηνο

Κατ'επιλογήν υποχρεωτικά

Εφαρμογή της πληροφορικής στις ανθρωπιστικές επιστήμες (διδ. Γ. Γυφτοδήμος)

Θεατρική Αγωγή Β' [Όταν οι τέχνες συνεργάζονται] (διδ. Ι. Βιβιάκης, Ευ. Στιβανάκη)

Επιλεγόμενα

Υποκριτική και αγωγή του λόγου (διδ. Λυδία Κονιόρδου)

Κινησιολογία και ιστορία χορού (διδ. Β. Μπαρμπούση)

Ιστορία της ελληνικής όπερας (διδ. Μ. Αλεξιάδης)

Σεμινάριο επιλογής – Δημιουργική θεατρική γραφή (συντ. Άννα Καρακατσούλη)

Σκηνογραφία-Ενδυματολογία: Φ. Γ. Λόρκα, *Γέρμα* (διδ. Λ. Χρυσικοπούλου)

Θέατρο της Ανατολής – Κινέζικη όπερα (διδ. Ν. Μιχαλά)

Ακαδημαϊκό έτος 2006-2007

Χειμερινό εξάμηνο

Κατ'επιλογήν υποχρεωτικά

Εισαγωγή στην πληροφορική (διδ. Γ. Γυφτοδήμος)

Θεατρική Αγωγή Α' [Όταν οι τέχνες συνεργάζονται] (διδ. Ι. Βιβιλάκης, Ευ. Στιβανάκη)

Επιλεγόμενα

Σεμινάριο επιλογής – Εργαστήριο: Προφορική ιστορία και αφηγήσεις ζωής (συντ. Πλ. Μαυρομούστακος)

Φουτουρισμός-Ντανταϊσμός στο θέατρο (διδ. Ν. Μιχαλά)

Σκηνογραφία-Ενδυματολογία: Μολιέρου, *Ο Φιλάργυρος* (διδ. Α. Χρυσικοπούλου)

Εαρινό εξάμηνο

Κατ'επιλογήν υποχρεωτικά

Εισαγωγή της πληροφορικής στις ανθρωπιστικές επιστήμες και ειδικότερα στη θεατρολογία (διδ. Γρ. Ιωαννίδης)

Θεατρική Αγωγή Β' [Όταν οι τέχνες συνεργάζονται] (διδ. Ι. Βιβιλάκης, Ευ. Στιβανάκη)

Επιλεγόμενα

Υποκριτική – Αυτοσχεδιασμός (διδ. Κ. Αρβανιτάκης)

Σκηνοθεσία (διδ. Γ. Μιχαηλίδης)

Όπερα και μουσικό θέατρο στον 20ό αιώνα (διδ. Μ. Αλεξιάδης)

Σεμινάριο επιλογής (εργαστήριο) – Δημιουργική θεατρική γραφή (συντ. Πλ. Μαυρομούστακος)

Κινησιολογία και ιστορία χορού (διδ. Β. Μπαρμπούση)

Ο σουρεαλισμός στο θέατρο (διδ. Ν. Μιχαλά)

Σκηνογραφία-Ενδυματολογία, Μολιέρου, *Ζωρζ Νταντέν* (διδ. Α. Χρυσικοπούλου)

Θεατρική μετάφραση (εργαστήριο) (διδ. Χαρά Μπακονικόλα)

Ακαδημαϊκό έτος 2007-2008

Χειμερινό εξάμηνο

Κατ'επιλογήν υποχρεωτικά

Εισαγωγή στην πληροφορική (διδ. Γ. Γυφτοδήμος)

Θεατρική Αγωγή Α' [Όταν οι τέχνες συνεργάζονται] (διδ. Ευ. Στιβανάκη, Α. Μουζενίδου, Μ. Αλεξιάδης)

Επιλεγόμενα

Σεμινάριο επιλογής – Εργαστήριο: Προφορική ιστορία και αφηγήσεις ζωής (συντ. Πλ. Μαυρομούστακος)

Samuel Beckett (διδ. Ν. Μιχαλά)

Σκηνογραφία-Ενδυματολογία Α' (διδ. Α. Χρυσικοπούλου)

Μεταπολεμικό γαλλικό θέατρο (διδ. Σ. Φελοπούλου)

Εαρινό εξάμηνο

Κατ'επιλογήν υποχρεωτικά

Εισαγωγή της πληροφορικής στις ανθρωπιστικές επιστήμες και ειδικότερα στη θεατρολογία (διδ. Γρ. Ιωαννίδης)

Θεατρική Αγωγή Β' [Όταν οι τέχνες συνεργάζονται] (διδ. Ευ. Στιβανάκη, Α. Μουζενίδου, Μ. Αλεξιάδης)

Επιλεγόμενα

Υποκριτική – Αυτοσχεδιασμός (διδ. Κ. Αρβανιτάκης)

Σκηνοθεσία (διδ. Γ. Μιχαηλίδης)

Σκηνογραφία-Ενδυματολογία Β' (διδ. Α. Χρυσικοπούλου)

Η μαριονέτα στο σύγχρονο θέατρο (διδ. Ν. Μιχαλά)

Σεμινάριο επιλογής (εργαστήριο) – Δημιουργική θεατρική γραφή (συντ. Πλ. Μαυρομούστακος)

Κινησιολογία, ιστορία χορού, στοιχεία χορογραφίας (διδ. Σ. Σπυράτου)

Θεατρική μετάφραση (εργαστήριο) (διδ. Χαρά Μπακονικόλα)

ΠΕ.4: Εξοικείωση με νέες τεχνολογίες – Μαθήματα πληροφορικής

Ο στόχος επετεύχθη:

α. με την παροχή **ειδικών μαθημάτων πληροφορικής** (επεξεργασίας κειμένου, δημιουργίας αρχείου, βάσεων δεδομένων, εισόδου στο διαδίκτυο και χρήσης).

- Τα μαθήματα πληροφορικής έχουν πλέον ενταχθεί στο Πρόγραμμα Σπουδών του ΤΘΣ ως **κατ' επιλογήν υποχρεωτικά** και θα παρέχονται εφεξής στους φοιτητές. Δίνεται έμφαση στην εξειδίκευση σε σχέση με το γνωστικό αντικείμενο σπουδών του Τμήματος με το μάθημα: **Εισαγωγή της πληροφορικής στις ανθρωπιστικές επιστήμες και ειδικότερα στη θεατρολογία** που προσφέρει το μέλος ΔΕΠ του ΤΘΣ κ. Γρ. Ιωαννίδης.

β. με τη **δημιουργία εξοπλισμένων χώρων, αίθουσας πολυμέσων (εργαστηρίου) και θέσεων χρηστών Η/Υ.**

- οι περιορισμένες αριθμητικά θέσεις χρήσης του διαδικτύου που λειτουργούσαν στη Βιβλιοθήκη του ΤΘΣ πολλαπλασιάστηκαν με την έναρξη λειτουργίας του Εργαστηρίου πληροφορικής του ΤΘΣ. Η παράδοση των νέων εξοπλισμένων χώρων διδασκαλίας του Τμήματος στον 9^ο όροφο της Φιλοσοφικής Σχολής (2006) συνέβαλε αποτελεσματικά στην περαιτέρω εξοικείωση με τις νέες τεχνολογίες, ιδίως στην περίοδο επέκτασης του Προγράμματος Αναμόρφωσης.

γ. με την έναρξη χρήσης και βαθμιαίας επέκτασης **ηλεκτρονικών εποπτικών μέσων** στην διδασκαλία.

- Οι στόχοι έχουν πλέον επιτευχθεί σε μεγάλο βαθμό με τη δημιουργία του εξοπλισμένου εργαστηρίου Η/Υ και δυο νέων εξοπλισμένων χώρων, της αίθουσας πολυμέσων και της αίθουσας συνεδριάσεων/διαλέξεων που διατίθενται στη διδασκαλία. Αρνητικό στοιχείο παραμένει, ωστόσο, η έλλειψη ειδικού τεχνικού προσωπικού υποστήριξης (ΕΤΕΠ), ώστε να διασφαλίζεται η απρόσκοπτη και σταθερή λειτουργία του Εργαστηρίου Πληροφορικής.

ΠΕ.5: Ανάπτυξη ιστοσελίδας, πυλών ανά θεματική κατηγορία, προσαρμογή ηλεκτρονικού εκπαιδευτικού υλικού.

- Πρβλ. σ. 2, § 4.

I. Παράδειγμα Ανάπτυξης Ηλεκτρονικού Εκπαιδευτικού Υλικού

Στο πλαίσιο του μαθήματος: «Το θέατρο της Αρχαιότητας» (καθ. Σάββας Γώγος) το εκπαιδευτικό και ερευνητικό υλικό περιλαμβάνει:

- α. τη σχετική βιβλιογραφία σε **έντυπη** και **ηλεκτρονική** μορφή,
- β. αρχείο διαφανειών (DIATHEK) με θέματα από θεατρικά κτίρια, σκηνικά, ενδύματα που συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με τις δραματικές παραστάσεις, καθώς και υλικό (διαφάνειες) από εκθέσεις και εκδόσεις με αντικείμενο τη σκηνογραφία, τη θεατρική αρχιτεκτονική και την ενδυματολογία,
- γ. **ηλεκτρονικό αρχείο** με φιλολογικές αναφορές, ιστορικές και προφορικές μαρτυρίες και λοιπές πληροφορίες που έχουν σχέση με το περιεχόμενο του μαθήματος,
- δ. μόνιμο οπτικοακουστικό εξοπλισμό

- Η δράση ενισχύθηκε στο αρχικό στάδιο από το πρόγραμμα αναμόρφωσης και συνεχίστηκε μέσω του ερευνητικού προγράμματος «Πυθαγόρας II». Η βάση δεδομένων του ερευνητικού προγράμματος με τίτλο ΣΕΜΕΛΗ αναρτήθηκε προσφάτως (με link) στην ιστοσελίδα του ΤΘΣ.

II. Παράδειγμα Ανάπτυξης Ηλεκτρονικού Εκπαιδευτικού Υλικού

Στο πλαίσιο του μαθήματος: «**Εισαγωγή στη Σκηνογραφία, Θεατρική Αρχιτεκτονική και Ενδυματολογία**» (καθ. Ελένη Φεσσά-Εμμανουήλ) το εκπαιδευτικό και ερευνητικό υλικό περιλαμβάνει:

- α. τη σχετική βιβλιογραφία σε **έντυπη** και **ηλεκτρονική** μορφή,
- β. αρχείο διαφανειών (DIATHEK) με θέματα από θεατρικά κτίρια, σκηνικά, ενδύματα που συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με τις δραματικές παραστάσεις, καθώς και υλικό (διαφάνειες) από εκθέσεις και εκδόσεις με αντικείμενο τη σκηνογραφία, τη θεατρική αρχιτεκτονική και την ενδυματολογία,
- γ. **ηλεκτρονικό αρχείο** με φιλολογικές αναφορές, ιστορικές και προφορικές μαρτυρίες και λοιπές πληροφορίες που έχουν σχέση με το περιεχόμενο του μαθήματος,
- δ. μόνιμο οπτικοακουστικό εξοπλισμό

- Η δράση ξεκίνησε με την επέκταση του Πρ. Αναμόρφωσης (2007-2008) και έχει προχωρήσει πλέον ικανοποιητικά με τη δημιουργία βάσης δεδομένων.
- Και στις δυο περιπτώσεις (I & II) έχουν δραστηριοποιηθεί φοιτητές (προπτυχιακοί και μεταπτυχιακοί) του ΤΘΣ για την επεξεργασία και ψηφιοποίηση του υλικού.
- Το Π.Ε. 5 βρίσκεται ακόμη σε ανάπτυξη.

ΠΕ.6: Μετακινήσεις – πρόσκληση επιστημόνων – Διαλέξεις, Ημερίδες, Συμπόσια

Το πακέτο περιελάμβανε την **πρόσκληση ειδικών επιστημόνων και καλλιτεχνών-δημιουργών εγνωσμένου κύρους** (Ελλήνων και αλλοδαπών) για τη **διοργάνωση ειδικών κύκλων διαλέξεων, Ημερίδων, ειδικών θεματικών Συμποσίων και Συνεδρίων**. Μέσα από τη στρατηγική της επικοινωνίας και της διακίνησης των ιδεών, στην οποία καλείται να εμπλακεί και ο φοιτητής, μυείται στους κανόνες του επιστημονικού διαλόγου και αναπτύσσει νέα ενδιαφέροντα.

I. Κατά τη διάρκεια λειτουργίας του ΠΑΠΣ πραγματοποιήθηκαν με την υποστήριξη του οι ακόλουθες επιστημονικές και καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, στις οποίες συμμετείχαν ενεργά προπτυχιακοί και μεταπτυχιακοί φοιτητές του ΤΘΣ:*

2003

- 31-10 & 1-11-2003, Αθήνα, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, Αίθουσα Σεμιναρίων: Διεθνές Συμπόσιο *Colloque International Transferts culturels / osmose, divergences et convergences dans les canons littéraires et les traditions littéraires et dramatiques du Sud-Est européen (XVIIIe-XXe siècles)* • International Conference *Cultural transfer and osmosis, divergence and convergence in literary canons and in literary and theatrical traditions in South Eastern Europe (18th-20th centuries)*. Συνεργασία του ΤΘΣ με το ΙΝΕ/ΕΙΕ και το Research Committee on Eastern and South Eastern Europe της Διεθνούς Εταιρείας Συγκριτικής Φιλολογίας (AILC/ICLA). Πρόεδρος της Ο.Ε. η καθ. Άννα Ταμπάκη [Οι ανακοινώσεις εκδόθηκαν στο έγκριτο περιοδικό *Neohelicon*].

2004

- 24 & 25-1-2004: Μουσείο Μπενάκη: Συνάντηση Εργασίας της European Ligue of Institutes of Arts με τη συμμετοχή μελών ΔΕΠ του Τμήματος και θεατρολόγων από άλλα ελληνικά Παν/μια. Συντονιστής ο καθ. Πλάτων Μαυρομούστακος.

Τα θέματα που συζητήθηκαν αφορούσαν σε ζητήματα θεατρικής εκπαίδευσης και προγραμμάτων σπουδών, στους τρόπους συνεργασίας και ανταλλαγών μεταξύ διδασκόντων και φοιτητών και στη συμμετοχή εκπροσώπων των ελληνικών ΑΕΙ στις προγραμματισμένες εκδηλώσεις του Prospero (Όσλο) και της European League of Institutes of Arts (Λουκέρνη).

- 19-1 με 15-2-2004, Κέντρο Τεχνών, Πάρκο Ελευθερίας: Διοργάνωση έκθεσης *Χορός και θέατρο. Από τη Ντάνκαν στις Νέες Χορευτικές Ομάδες*. Συντονίστρια η καθ. Ελένη Φεσσά-Εμμανουήλ με τη συμμετοχή στη συλλογή του υλικού και την προετοιμασία της έκθεσης **ογδόντα** (80) προπτυχιακών φοιτητών του ΤΘΣ.

Παρουσίαση: εφ. *Η Καθημερινή*, στ. Τέχνες και Γράμματα, Κυρ. 18-1-2004, σ. 11 • *Το Καποδιστριακό*, Δευτ. 4 Μαρτ. 2004, σ. 9.

* Ο έλεγχος της παρουσίας και της ροής των φοιτητών στις εργασίες των Επιστημονικών Συναντήσεων επετεύχθη με την εγγραφή τους σε καταλόγους στη Γραμματεία του Συμποσίου. Εφόσον οι φοιτητές προσήλθαν στα ¾ των συνεδρίων, έλαβαν σχετική βεβαίωση συμμετοχής.

- 18 & 19-2-2004, Κεντρικό Κτήριο Παν/μίου Αθηνών, Αμφιθέατρο «Ιωάννης Δρακόπουλος»: Επιστημονική διημερίδα *Χορός και Θέατρο*, με τη συμμετοχή μελών ΔΕΠ του ΤΘΣ και άλλων φορέων. Υπεύθυνες διοργάνωσης: καθ. Ελένη Φεσσά-Εμμανουήλ, Αγνή Μουζενίδου & Κωνσταντζα Γεωργακάκη.

Τη Διημερίδα παρακολούθησαν προπτυχιακοί και μεταπτυχιακοί φοιτητές.

- Έκδοση βιβλίου *Χορός και Θέατρο* (ΕΚΠΑ, εκδ. Έφεσος, 502 σελ.) με επιμέλεια της καθ. Ελένης Φεσσά-Εμμανουήλ. Στην ερευνητική ομάδα συμμετείχαν **ογδόντα** (80) προπτυχιακοί και μεταπτυχιακοί φοιτητές του ΤΘΣ.
- 11-3-2004, Κεντρικό Κτήριο Παν/μίου Αθηνών, Αμφιθέατρο «Ιωάννης Δρακόπουλος»: Επιστημονικό Συμπόσιο *Σύγχρονες προσεγγίσεις στο έργο του Μπέκετ*. Υπεύθυνοι διοργάνωσης: Αγνή Μουζενίδου, Εύα Στεφανή.

Τις εργασίες παρακολούθησαν περίπου εκατό (100) φοιτητές του ΤΘΣ.

2005

- 29 Σεπτ. – 1 Οκτ. 2005, Κεντρικό Κτήριο, Αμφιθέατρο «Ιωάννης Δρακόπουλος»: Α' Διεθνές Συνέδριο *Θέατρο και Θεατρικές Σπουδές στο κατώφλι του 21ου αιώνα / First International Conference Theatre and Theatre Studies in the 21st Century / Premier Congrès International Théâtre et études théâtrales au seuil du 21ème siècle* (με ομιλίες ξένων και ελλήνων θεατρολόγων διεθνούς εμβέλειας). Πρόεδρος της Ο.Ε. ο καθ. Βάλτερ Πούχνερ, Αντιπρόεδρος ο καθ. Σπύρος Α. Ευαγγελάτος και Γ. Γραμματεύς η καθ. Άννα Ταμπάκη.

Συμμετοχή στη διοργάνωση αλλά και στις εργασίες πολλών (πέραν των **εκατό** -100) προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών του ΤΘΣ καθώς και άλλων Τμημάτων. Τα Πρακτικά της Συνάντησης είναι υπό έκδοση (Ergo, 2009).

2006

- 9-1-2006, Βυζαντινό Μουσείο: Παρουσίαση της έκδοσης του ΤΘΣ, *Αρχειό Ραλλούς Μάνου*, Επιμ. Χρ. Σταματοπούλου-Βασιλάκου και ομάδα θεατρολόγων (προπτυχιακοί φοιτητές του ΤΘΣ), 570 σελ.

Την παρουσίαση παρακολούθησε μεγάλος αριθμός προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών του ΤΘΣ.

2007

- 4-6-2007, Κεντρικό Κτήριο, Αίθουσα Τελετών: Τελετή απονομής του τιμητικού τόμου *Στέφανος* στον καθηγητή Βάλτερ Πούχνερ.

Την τελετή παρακολούθησε μεγάλος αριθμός προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών του ΤΘΣ.

- 10-10-2007, Κεντρικό Κτήριο, Αμφιθέατρο «Ιωάννης Δρακόπουλος»: Διημερίδα *Δημήτριος Ν. Βερναρδάκης: η ζωή και το έργο του*.

Παρακολούθησαν τις εργασίες προπτυχιακοί και μεταπτυχιακοί φοιτητές (γύρω στους σαράντα - 40) του ΤΘΣ.

2008

- 30-31 Μαΐου 2008, Στοά του Βιβλίου: Συμπόσιο *Από τη Σημείωση της Γραφής στην Εικόνα της Σκηνής*. Συνδιοργάνωση του Κέντρου Σημειολογίας του Θεάτρου και του ΤΘΣ.

Παρακολούθησαν τις εργασίες αρκετοί προπτυχιακοί και μεταπτυχιακοί φοιτητές (γύρω στους εξήντα -60) του ΤΘΣ.

II. Πρόσκληση ειδικών επιστημόνων και καλλιτεχνών - δημιουργών γνωσμένου κύρους (Ελλήνων και αλλοδαπών)

2004

- Στο μάθημα επιλογής «Λειτουργικά Δρώμενα της Ανατολής» (διδ. Ιωσήφ Βιβιλάκης) προσκλήθηκε η διακεκριμένη τραγουδίστρια Άννα Συνοδινού.
- Στο μάθημα της «Θεατρικής Αγωγής Α'» (διδ. Κ. Γεωργακάκη) οργανώθηκαν:

α. παρουσίαση των προγραμμάτων του Ελλ. Παιδικού Μουσείου και ακολούθησε συζήτηση,
β. σεμινάριο-εργαστήριο για το θεατρικό παιχνίδι από τον δρ Αστέριο Τσιάρα,
και γ. σεμινάριο-εργαστήριο από τη θεατρολόγο Τζ. Κακουδάκη.

• 18 με 25-4-2004, ΤΘΣ: Σειρά διαλέξεων σε προπτυχιακό επίπεδο της καθ. Claudine Elnécané, Πανεπιστήμιο της Χάιφας, με θέμα «Σύγχρονα θεατρικά ρεύματα στο Ισραήλ» (στο πλαίσιο του μαθ. της καθ. Χαράς Μπακονικόλα).

Τις διαλέξεις που δόθηκαν σε αγγλική γλώσσα παρακολούθησαν και μεταπτυχιακοί φοιτητές.

• 2004 κ.ε.: Διαλέξεις στο πλαίσιο των μαθημάτων «Ευρωπαϊκή Δραματολογία Β'» και «Ευρωπαϊκή Δραματολογία Γ'» (διδ. Πλ. Μαυρομούστακος) διακεκριμένων σκηνοθετών, μεταφραστών και συγγραφέων: Χρύσα Προκοπάκη, Ανδρέας Στάικος, Βασ. Παπαβασιλείου, κ.ά.

• 2004 κ.ε.: Σειρά διαλέξεων στο πλαίσιο του μαθήματος «Δημιουργική θεατρική γραφή» (διδ. Πλ. Μαυρομούστακος) διακεκριμένων θεατρικών συγγραφέων: Μ. Βιρβιδάκης, Π. Μάρκαρη, Μάριος Ποντίκας, Ανδρέας Στάικος, κ.ά.

2005

• 2005 κ.ε.: Στο μάθημα «Θεατρική Αγωγή Α'» και «Θεατρική Αγωγή Β'» (διδ. Ιωσήφ Βιβιλάκης, Ευανθία Στιβανάκη) προσκλήθηκαν ως ομιλητές διακεκριμένες προσωπικότητες από τον χώρο της διδακτικής και της πρακτικής του θεάτρου, όπως οι: Άλυστις Κοντογιάννη, Ξένια Καλογεροπούλου, Άθως Δανέλης, Εύα Κοταμαντίου, Σταμάτης Κραουνάκης, κ.ά.

2006

• Διάλεξη στο πλαίσιο του μαθήματος «Ευρωπαϊκή Δραματολογία Β'» (διδ. Άννα Ταμπάκη) από την δρ. Αλεξάνδρα Λιανέρη, Cambridge University.

• Διάλεξη στο πλαίσιο του μαθήματος «Ευρωπαϊκή Δραματολογία Β'» (διδ. Άννα Ταμπάκη) από την Ομότιμη Καθηγήτρια του ΑΠΘ, κ. Ζωή Σαμαρά.

• Σειρά σεμιναριακών μαθημάτων στο πλαίσιο του μαθήματος «Ευρωπαϊκή Δραματολογία Γ'» από την κ. Σοφία Φελοπούλου.

2007

• Διάλεξη στο πλαίσιο του μαθήματος «Το θέατρο της Αρχαιότητας Α'» (διδ. Καίτη Διαμαντάκου) της αναπλ. καθ. Gonda Van Steen, Παν/μιο Tucson Arizona, με θέμα: «Οι Δελφικές Εορτές και οι Κριτικοί»

2008

• (Απρ.) Διάλεξη στο πλαίσιο του μαθήματος «Το θέατρο της Αρχαιότητας Α'» (διδ. Καίτη Διαμαντάκου) του συγγραφέα Ανδρέα Φλουράκη και του ηθοποιού Μενέλαου Μαζαράκη.

III. Εκπαιδευτική συνεργασία του ΤΘΣ με πανεπιστήμια των Η.Π.Α.

2008

Princeton University

• Μάρτ. 2008, Αθήνα: Σεμινάριο και Εργαστήριο αρχαίου δράματος σε συνεργασία με φοιτητές του Princeton University που πραγματοποίησαν εκπαιδευτικό ταξίδι στην Αθήνα με την ονομασία «Theatrolgy: Princeton Actors in the Birthplace of Drama» (Συντ.: Ιωσήφ Βιβιλάκης).

Richard Stockton College of New Jersey

24 Ιουν. 2008, Ευρωπαϊκό Κέντρο Δελφών: Εκπροσώπηση φοιτητών του ΤΘΣ στο Συμπόσιο *Americans and the Experience of Delphi* του Richard Stockton College of New Jersey. Παρουσίασαν το έργο της Susan Glaspell, *Suppressed Desires*.

ΠΕ.7: Σχεδιασμός και υλοποίηση προγράμματος **δημοσιότητας** και **υποστήριξης ΠΠΣ**.

- Στο πλαίσιο της δημοσιότητας και υποστήριξης του ΠΑΠΣ, δίνοντας έμφαση στη σωστή ενημέρωση των φοιτητών του Τμήματος και στην καθιέρωση διαλόγου, διοργανώθηκαν συναντήσεις με τους πρωτοετείς, κατά την έναρξη του ακαδημαϊκού έτους και παρουσίαση-συζήτηση των προοπτικών του Προγράμματος αναμόρφωσης.
- Αναλυτική παρουσίαση στον *Οδηγό Σπουδών* και στην ιστοσελίδα του ΤΘΣ.

ΠΕ.8: Αρχική Αξιολόγηση (με την έναρξη του αναμορφωμένου ΠΠΣ) - Ενδιάμεση Αξιολόγηση - Τελική Αξιολόγηση

Κατά την υλοποίηση του προγράμματος προβλεπόταν η αξιολόγηση των δράσεων (επιλογή εμπειρογνομόνων και καθορισμός της διαδικασίας αξιολόγησης, ιεράρχηση των δεικτών αξιολόγησης και σχέση με ποιοτικά κριτήρια, καταγραφή των αποτελεσμάτων του Π.Α.Π.Σ. και δημιουργία στατιστικών δεδομένων) και ο δυναμικός μερικός επαναπροσδιορισμός τους ανάλογα με τα πορίσματα.

- Για τις αξιολογήσεις του ΠΑΠΣ καταρτίστηκαν **ερωτηματολόγια**, με βάση ανάλογα ερωτηματολόγια που χρησιμοποιούνται σε άλλα ευρωπαϊκά Παν/μια (Γερμανία, Ολλανδία, Σουηδία), τα οποία κατάλληλα προσαρμοσμένα είχαν παλαιότερα χρησιμοποιηθεί στο ΤΘΣ τόσο για την αξιολόγηση του μεταπτυχιακού του προγράμματος (ΕΠΕΑΕΚ Ι) όσο και για την αξιολόγηση του προγράμματος θερινών μαθημάτων που πραγματοποιούνται από το «Ευρωπαϊκό Δίκτυο Έρευνας και Τεκμηρίωσης των Παραστάσεων του Αρχαίου Δράματος» στην Επίδαυρο. Τα ερωτηματολόγια των αξιολογήσεων που διανεμήθηκαν στους φοιτητές του προπτυχιακού κύκλου σπουδών προσαρμόστηκαν και διαμορφώθηκαν στις ειδικές του απαιτήσεις από την Επιτροπή Αναμόρφωσης του ΠΑΠΣ.

Στο **αρχικό ερωτηματολόγιο**, το οποίο διανεμήθηκε με την έναρξη του ΠΑΠΣ σε διάφορα εξάμηνα σπουδών, απάντησαν **ενενήντα οκτώ** (98) φοιτητές (επί συνόλου εγγεγραμμένων περ. 900), δηλαδή το 10% του συνόλου του ενεργού φοιτητικού πληθυσμού του Τμήματος, αριθμός που κρίθηκε ιδιαίτερος ικανοποιητικός και αντιπροσωπευτικός, δεδομένου ότι τα μαθήματα παρακολουθεί κατά πολύ μικρότερος αριθμός φοιτητών του συνόλου των εγγεγραμμένων (πολλοί εξ αυτών έχουν καταστεί πλέον ανενεργοί ή είναι επί πτυχίω). Σε πολύ υψηλό ποσοστό, σχεδόν ομόφωνα, αποδέχτηκαν ένθερμα τις προτάσεις αναμόρφωσης των μαθημάτων, με έμφαση στα καλλιτεχνικά μαθήματα (σκηνοθεσία, σκηνογραφία, υποκριτική), στη διαχείριση πολιτισμικών δραστηριοτήτων και ΜΜΕ, στη θεατρική αγωγή και το θέατρο στην εκπαίδευση, τομείς τους οποίους θεωρούν χρήσιμους για την επαγγελματική τους αποκατάσταση, και λίγο πιο χλιαρά την εισαγωγή μαθημάτων όπως η θεατρική μετάφραση και το μουσικό θέατρο (ιστορία της όπερας). Αναγνώρισαν τη χρησιμότητα της εισαγωγής μαθημάτων πληροφορικής σε ένα ποσοστό 50% και συμερίστηκαν σχεδόν ομόφωνα το αίτημα ηλεκτρονικής ενημέρωσης και ηλεκτρονικού εκσυγχρονισμού των υπηρεσιών που προσφέρει η Γραμματεία, κάτι που έγινε πλέον εφικτό.

Όπως επισημαίνεται στην έκθεση αρχικής αξιολόγησης, την οποία υπογράφουν οι καθ. Νάσος Βαγενάς, Πλάτων Μαυρομούστακος και Εύα Στεφανή: « Η εικόνα

της λειτουργίας του ΤΘΣ από τις απαντήσεις στα ερωτηματολόγια που διανεμήθηκαν επιβεβαιώνει ορισμένες επισημάνσεις που έχουν γίνει και στο παρελθόν κατά τις Γενικές Συνελεύσεις του Τμήματος από τους φοιτητές διά των εκλεγμένων εκπροσώπων τους και για τις οποίες έχουν ήδη πραγματοποιηθεί αρκετές συζητήσεις που είχαν ως αποτέλεσμα τη σταδιακή αργή αλλά σταθερή αναδιάταξη του προγράμματος προπτυχιακών σπουδών».

- Στην **ενδιάμεση αξιολόγηση**, λόγω των δυσμενών επιπτώσεων των κινητοποιήσεων στη φοιτητική ζωή, με αποτέλεσμα τον μικρότερο αριθμό σταθερών και ενεργών φοιτητών στα μαθήματα, απάντησαν, παρόλες τις συντονισμένες προσπάθειες της Επιτροπής, λιγότεροι προπτυχιακοί φοιτητές, στους οποίους όμως προστέθηκαν απόφοιτοι του Τμήματος καθώς και μεταπτυχιακοί φοιτητές, σύμφωνα με την υπόδειξη της Επιτροπής αρχικής αξιολόγησης. Η γενική εικόνα που αποκομίζει κανείς είναι η ακόλουθη: αναγνωρίζουν σχεδόν ομόφωνα τη χρησιμότητα εισαγωγής των καλλιτεχνικών μαθημάτων, την αναγκαιότητα εκσυγχρονισμού των παρεχομένων υπηρεσιών, απαντούν όμως αντιφατικά ως προς την ουσία των νέων μαθημάτων, διότι, για τους λόγους που ειπώθηκαν στην αρχή, απλώς δεν τα έχουν συστηματικά παρακολουθήσει. Μαθήματα λ.χ. παγκόσμιου θεάτρου και δραματολογίας, τα οποία ζήτησαν οι φοιτητές στις ανοιχτές ερωτήσεις του αρχικού ερωτηματολογίου δεν αξιολογούνται με την προσδοκώμενη πληρότητα λόγω της μη συστηματικής παρακολούθησης εξαιτίας των καταλήψεων και των κινητοποιήσεων.

Η **τελική αξιολόγηση**, δεδομένου ότι το πρόγραμμα ολοκληρώθηκε στο τέλος Αυγούστου 2008, βρίσκεται στο στάδιο επεξεργασίας.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Συμπερασματικά, καταλήγουμε ότι το ΠΑΠΣ του Τμήματος ήρθε να καλύψει ώριμα αιτήματα των φοιτητών και, πρωτίστως, των διδασκόντων, τα οποία τους είχαν διεξοδικά απασχολήσει κατά το παρελθόν. Η πιλοτική εφαρμογή των νέων μαθημάτων έδωσε πολύ ικανοποιητικά αποτελέσματα, και θα τελεσφορούσε περισσότερο, αν κατά την ενδιάμεση περίοδο εφαρμογής του προγράμματος, δεν συνέτρεχαν αρνητικοί εξωγενείς παράγοντες. Παρόλα αυτά οι υψηλοί αριθμοί φοιτητών και η ζωνή τους ανταπόκριση στα μαθήματα της σκηνοθεσίας, της υποκριτικής, της σκηνογραφίας-ενδυματολογίας και της θεατρικής αγωγής, αποδεικνύουν την ευστοχία των επιλογών. Μαθήματα σεμιναριακού-εργαστηριακού επιπέδου, όπως η δημιουργική θεατρική γραφή, η θεατρική μετάφραση ή η προφορική ιστορία και οι αφηγήσεις ζωής (θεατρανθρώπων), δεν ήταν δυνατόν εξ ορισμού να απευθυνθούν σε μεγάλους αριθμούς φοιτητών, προσήλκυσαν όμως ένα σταθερό και ενθουσιώδες ακροατήριο. Η εισαγωγή μαθημάτων πληροφορικής στο καθαρά γενικό θεωρητικό της πλαίσιο δεν προσήλκυσε ιδιαίτερος τους φοιτητές· αντιθέτως το εξειδικευμένο μάθημα των εφαρμογών στις ανθρωπιστικές επιστήμες και ειδικότερα στη θεατρολογία είχε, σε συνδυασμό με τη χρήση του εργαστηρίου πληροφορικής του Τμήματος (στους νέους χώρους που εξοπλίστηκαν χάρις στο ΠΑΠΣ), αξιόλογο ποσοτικά ακροατήριο.

Μεγάλο επίτευγμα για ένα μικρό και σχετικά νεαρό Τμήμα της Φιλοσοφικής Σχολής υπήρξε ασφαλώς η δυνατότητα εκσυγχρονισμού της διδασκαλίας με τον εξοπλισμό που προσέφερε το ΠΑΠΣ (63.500,00 €).

Επίσης οι επιστημονικές και άλλες καλλιτεχνικές δραστηριότητες, οι οποίες υποστηρίχθηκαν από το Πρόγραμμα αναμόρφωσης, ωφέλησαν πολλαπλά τους προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές, καθώς μετείχαν ενεργά σε ποικίλους τομείς οργάνωσης, ψηφιοποίησης υλικού, προετοιμασίας σεμιναρίων, εκθέσεων, υποστήριξης συμποσίων, κ.λπ. Οι διαλέξεις στο πλαίσιο των μαθημάτων, οι προσκλήσεις διανοουμένων (μελετητών, συγγραφέων, μεταφραστών) και καλλιτεχνών, οι διοργανώσεις εκπαιδευτικών επισκέψεων, η ανάπτυξη της κριτικής σκέψης, μέσα από τη συμμετοχή τους σε συνέδρια, ευελπιστούμε ότι τους έδωσε αρκετά εναύσματα και εμπειρίες, τις οποίες και θα αξιοποιήσουν στο εγγύς μέλλον.

Η Επιτροπή Αναμόρφωσης εκφράζει την ικανοποίησή της διότι χάρις στην επιχορήγηση του ΠΑΠΣ, δόθηκε η δυνατότητα στο ΤΘΣ να αναπτύξει μια πλούσια και πολύπλευρη δραστηριότητα για το χρονικό διάστημα 2004-2008 και ευελπιστεί ότι το Τμήμα θα έχει και στο μέλλον παρόμοιες ευκαιρίες.

Καθηγήτρια Άννα Ταμπάκη
Επιστ. Υπεύθυνος